

Museumplein nu multifunctionele groene enclave

Het Amsterdamse Museumplein is lange tijd een bouwput geweest, maar nu is het dan toch zover: de (omstreden) herinrichting van het plein is voltooid en de Amsterdammers hebben eind augustus massaal bezit genomen van dit groene Museumplein. Groen, want het grootste deel van het Plein is nu voorzien van gras. Het plein is in tegenstelling tot vroeger nu dan ook alleen bestemd voor voetgangers en fietsers. Het (auto)verkeer is geweerd en beperkt zich tot de straten aan drie van de vier zijden van het Plein en de geparkeerde auto's en bussen zijn verhuisd naar de ondergrondse parkeergarages. Het plein is nu een multifunctionele groene enclave in het Amsterdamse stadshart.

Op de dag van de persconferentie, gevolgd door een rondleiding over en onder het plein (die begin augustus werd gehouden), is het een lust voor het oog te zien dat het plein al volop functioneert. Het is zonnig met als gevolg dat rond het middaguur de vele bankjes bijna allemaal bezet zijn. Verder liggen de mensen languit te zonnen op het gras van de wing ter hoogte van het Stedelijk Museum, de halfpipe wordt gebruikt door een skater en vermoeide voeten vinden verkoeling in de vijver. Het grootste deel van het Museumplein, het gras-

veld, is dan nog niet toegankelijk voor het publiek. Het nieuw ingezaaide gras mag niet betreden worden, omdat de grasmat daar nog niet klaar voor is. Maar als dat wel zo was geweest, zou het ook daar zeker een drukte van belang zijn geweest. Kortom: de bouwput behoort tot het verleden en de Amsterdammers en toeristen hebben hun Museumplein heroverd.

Ontstaansgeschiedenis

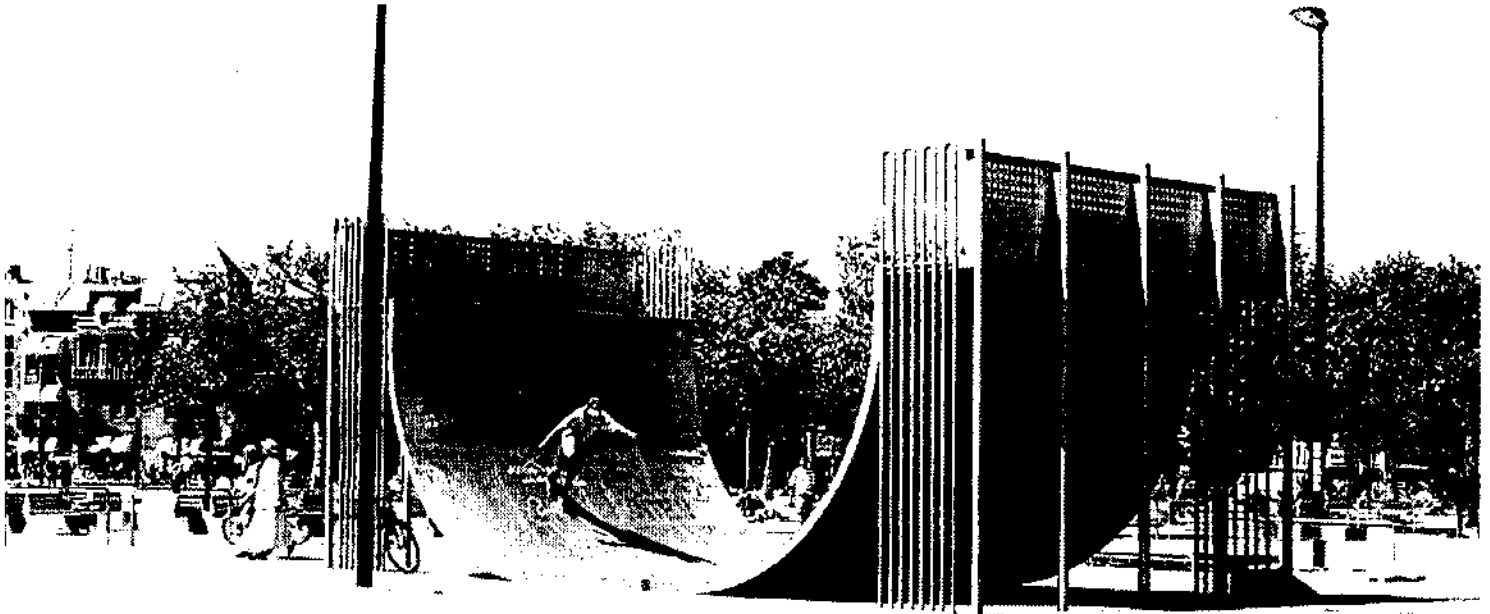
Dit alles stemt de Deense landschapsarchitect

Sven Ingvar Andersson, die het ontwerp/masterplan heeft gemaakt, en Edward Loos, projectopdrachtgever Stadsdeel Amsterdam Oud-Zuid, uitermate tevreden. "Het werkt, zoals we het hadden bedoeld", stelt Andersson vast. Loos memoreert op de persconferentie nog eens in 't kort de ontstaansgeschiedenis van dit vernieuwde Museumplein. En ook dit artikel geeft hieronder een - weliswaar sumiere - terugblik ten beste: In februari 1990 besloot de gemeenteraad van Amsterdam dat er een herinrichtingsplan moest komen. In mei van datzelfde jaar wordt de Stadsdeelraad ZUID geïnstalleerd en vanaf dat moment valt de planvorming hierover onder de bestuurlijke verantwoordelijkheid van stadsdeel ZUID. In maart 1993 presenteert architect Andersson de eerste schetsontwerpen. In september 1995 stelt de Stadsdeelraad ZUID - na uitgebreide inspraakrondes - het bestemmingsplan vast. Op 17 april 1997 wordt de in 1954 aangelegde Museumstraat uit het verkeer genomen. In augustus 1997 neemt Arcadis Heidemij Advies het projectmanagement op zich. In de zomer van 1998 accordeert Andersson het Definitief Ontwerp, nadat het is getoetst aan het programma van eisen. Op 23 juni 1999 heropent het Van Gogh Museum, inclusief de nieuwbouw van architect Kisho Kurokawa, zijn deuren voor het publiek; op 25 juni wordt de passage onder het Rijksmuseum weer opengesteld voor publiek; op 3 juli worden zowel de parkeergarage voor auto's als de parkeergarage voor bussen in gebruik genomen; op 8 juli opent Albert Heijn het nieuwe filiaal waarvan de ingang zich onder de wing bevindt;

Zo ziet het vernieuwde Museumplein er vanuit de lucht uit

Foto: KLM aérocarto

Een skater leeft zich uit in de halfpipe

vanaf 21 juli worden de werken op het Museumplein, na inspectie door Andersson, een voor een opgeleverd; en op zondag 22 augustus neemt stadsdeel Amsterdam Oud Zuid samen met de omwonenden en de bevolking van Amsterdam het nieuwe Museumplein feestelijk weer in gebruik.

Miljoenen bezoekers

Het vernieuwde Museumplein is volgens Andersson 'het oog van de orkaan'. En dat is niet zo vreemd, wetend dat dit stukje Amsterdam van grofweg 300 bij 500 meter jaarlijks tus-

sen de 7 en 10 miljoen bezoekers trekt. Wat treffen die bezoekers daar nu precies aan? Aan de noordzijde bij het Rijksmuseum onder andere een vijver, die in de winter als ijsbaan gaat fungeren, een halfpipe, een basketbalveld en twee paviljoens, waarin onder meer de museumshop van het Van Gogh en het Stedelijk en een café gevestigd zijn. Ten zuiden daarvan ligt er een dwarsverbinding voor wandelaars en fietsers, die door enkele traptreden is afgescheiden van het eerder genoemde gedeelte. Dit om te voorkomen dat fietsers toch ook langs de vijver, etc. gaan fietsen. Langs de vijver staat aan beide zijden een dubbele rij platanen, terwijl het grasveld zelf op enkele plaatsen beplant is met lindelanelen, die op warme dagen voor de nodige schaduw zorgen. Verder is er in de zuid-oostelijke hoek een bloementuin aangelegd. Ter hoogte van de achterzijde van het Stedelijk Museum bevindt

zich vervolgens de wing: een schuin oplopend grasveld, dat onder meer als tribune dienst kan doen tijdens grote manifestaties op het platte gedeelte van het grasveld. Een zeer in het oog lopend element op het grasveld is verder de nieuwbouw van het Van Gogh Museum volgens het ontwerp van de Japanse architect Kisho Kurokawa. Dan is er nog een lichtlijn van 350 meter lengte, die eindigt in een fontein, en ook het Ravensbrückmonument en het Zigeunermonument krijgen nog een plaats op het plein. De bijna 100 metalen banken, die zich op verschillende plekken bevinden, zijn meestal donkerrood van kleur en hetzelfde geldt voor de lantarenpalen. Voorts zijn er 28 duikelrekken, 108 fietsklemmen en 100 afvalbakken. Voor alle op het plein toegepaste bouwmaterialen en het aanwezige meubilair geldt dat er zoveel mogelijk gebruik is gemaakt van natuurlijke materialen.

De parkeergarage bestaat uit twee verdiepingen en kan ruim 600 auto's herbergen

De wing kan dienst doen als zonneweide maar ook als tribune bij grote manifestaties; eronder bevindt zich de ingang van de parkeergarage en van Albert Heijn

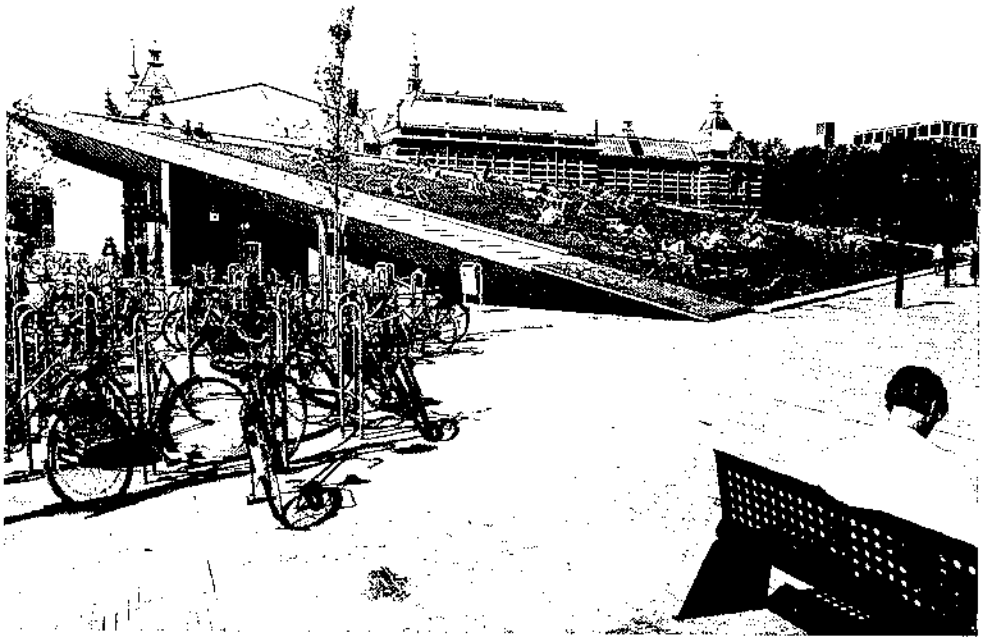
Tier gelegenheid van de heropening van het Museumplein is een fotoboek verschenen van de Amsterdamse fotograaf Siebe Swart, getiteld: Museumplein (werk in uitvoering/work in progress). In dit fotoboek heeft Swart de verschillende fasen vastgelegd van de veranderingen die dit plein de afgelopen jaren heeft ondergaan.

Omdat Swart vanaf het begin dat het plein op de schop werd genomen vanuit diverse hoeken de bouw- en graafactiviteiten heeft gefotografeerd, is te zien hoe het plein (en sommige gebouwen eromheen) gaandeweg volledig van gedaante is veranderd. In de ruim dertig grootformaat (panorama)foto's worden de veranderingen gedocumenteerd; daarbij zijn per foto vaak verschillende tijdsmomenten via digitale manipulatie aan elkaar gemonteerd.

Verder bieden twee korte inleidingen en een column (in het Nederlands en Engels) informatie over het plein en Swarts wijze van fotograferen.

Uitgave van Nai Uitgevers in Rotterdam, ISBN 90-5662-130-0, prijs f 29,50.

's Zomers brengt de vijver verkoeling op warme dagen en 's winters kan men er schaatsen

Architect Andersson is daar namelijk een groot voorstander van. Hij is dan ook heel content met het feit dat ook de nieuwbouw van het Van Gogh Museum uit natuurlijke bouwmaterialen is opgetrokken. Aan de oostelijke zijde van het park bevindt zich tenslotte nog een fietspad in de lengterichting van het plein.

Onder het maaiveld

Tot zover een opsomming van wat zich boven het maaiveld afspeelt, maar ook daaronder is de ruimte zeer goed benut. Aan de noordzijde

bevindt zich het kunstdepot van het Rijksmuseum. Aansluitend is de busgarage voor 25 touringcars gebouwd, met in- en uitgangen in de twee daar aanwezige paviljoens. In de aangrenzende vries- en filterkelder zijn de vriesinstallatie voor de ijsbaan, de beregeningsinstallatie voor het grasveld, de filterinstallatie voor de vijver en de fontein en de voeding van de lichtlijn ondergebracht. Verder is er de kelderverdieping van het van de nieuwbouw van het Gogh Museum. En de ruimte onder de zuidelijke helft van het plein is grotendeels gebruikt voor een parkeergarage van twee bouwlagen met ruim 600 parkeerplaatsen. Beide parkeergarages (voor bussen en auto's) met de bijbehorende paviljoens zijn ontworpen door architect Kees Spanjers. Onder de wing bevindt zich behalve de ingang van de parkeergarage voor auto's ook de ingang van de ruim bemeeten ondergrondse Albert Heijn. Er is op dit plein kortom voor elk wat wils: variërend van rustig zitten op een schaduwrrijk bankje tot skaten en van languit liggen zonnen tot boodschappen doen. Het is geworden wat architect Andersson vanaf het begin voor ogen stond: een multifunctionele groene, open plek in de stad. Aan het stadsdeel Amsterdam Oud-Zuid is nu de schone taak om dit vernieuwde Museumplein schoon en mooi te houden. Volgens Loos is men vast van plan het beheer en onderhoud zeer serieus ter hand te nemen. Graffiti en dergelijke zal meteen verwijderd worden; dat moet op dagelijkse basis gebeuren. De uitstraling van dit mooie plein op de omgeving is volgens hem van groot belang. De musea, hotels en andere private partijen in de directe omgeving zullen het plein zeker als marketing product gaan promoten.

Corry Velders

